

ปัญหาการดำเนินงานคดีอาชญากรรมกับนิติบุคคล

นายอาทิตย์ สุขะนันท์

ศูนย์วิทยพัชรพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปรัชญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-579-035-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017275

11782959x

PROBLEMS OF CORPORATE CRIMINAL PROCEDURE

Mr.Arpath Sukanun

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

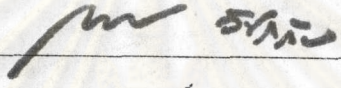
1991

ISBN 974-579-035-4

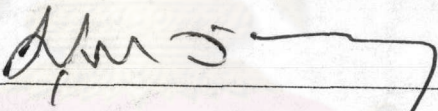

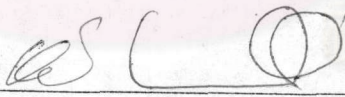
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาการดำเนินงานคดีอาญากับนิติบุคคล
โดย นายอาพัทธ์ สุชนะนันท์
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ

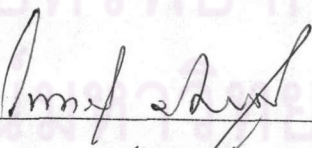
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

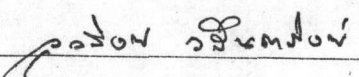

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากิจ)

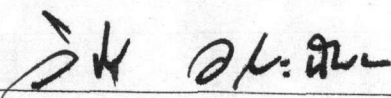
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์มูรธา วัฒนะชีวะกุล)

อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

กรรมการ
(อาจารย์จุลสิงห์ วสันต์สิงห์)

กรรมการ
(อาจารย์วิชัย อริยะนันทกะ)

อาพัทธ์ สุชนะนันท์ : ปัญหาการดำเนินคดีอาญากับนิติบุคคล (PROBLEMS OF CORPORATE CRIMINAL PROCEDURE) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ, 124 หน้า
ISBN 974-579-035-4

วิธีการดำเนินคดีอาญาของนิติบุคคลในประเทศไทยเป็นการนำแบบวิธีการดำเนินคดีอาญาของบุคคลธรรมดา มาปรับใช้กับนิติบุคคล โดยการบัญญัติวิธีการดำเนินคดีอาญากับนิติบุคคลไว้ในบทบัญญัติมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สาระสำคัญของบทบัญญัตินี้อยู่ที่การออกหมายเรียกผู้จัดการ หรือผู้แทนอื่น ๆ ของนิติบุคคลเข้าสู่การพิจารณา โดยถ้าไม่ปฏิบัติตามจะมีการออกหมายจับ แต่ไม่มีการควบคุม, คุมขังผู้จัดการหรือผู้แทนอื่น ๆ ของนิติบุคคล ส่วนวิธีพิจารณาอื่น ๆ นั้นยังคงใช้แบบวิธีเดียวกับบุคคลธรรมดา จากการศึกษาสภาพการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้พบว่า การบังคับใช้วิธีพิจารณาความของบุคคลธรรมดากับนิติบุคคลนั้นไม่เหมาะสม และเป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ เช่น การจับ การควบคุม คุมขัง ซึ่งเป็นมาตรการที่กระทำต่อเสรีภาพในร่างกายของบุคคลธรรมดา นิติบุคคลขาดร่างกายจึงทำให้วิธีการดำเนินคดีอาญาของบุคคลธรรมดา เมื่อนำมาปรับใช้กับนิติบุคคล ขาดสภาพบังคับและขาดวัตถุประสงค์แห่งการปกป้องคุ้มครองตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสำหรับบุคคลธรรมดา นิติบุคคลจึงไม่ได้รับผลตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายจากการดำเนินคดีอาญาเหมือนกับบุคคลธรรมดา วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้วิเคราะห์ความไม่เหมาะสมของการนำวิธีการดำเนินคดีอาญาของบุคคลธรรมดา มาใช้กับนิติบุคคล โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรมีวิธีการดำเนินคดีอาญาของนิติบุคคลที่ต่างจากบุคคลธรรมดา ดังนั้นจึงควรมีการแก้ไข มาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต *[Signature]*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *[Signature]*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม *[Signature]*

ARPATH SUKANUN : PROBLEMS OF CORPORATE CRIMINAL PROCEDURE. THESIS
ADVISOR : ASSO.PROF.APIRAT PETCHSIRI, J.S.D., 124 PP.
ISBN 974-579-035-4

Criminal justice process in Thailand pertaining to juristic person is the antropomorphization of ordinary person's criminal process. Article 7 of the Thai Criminal Procedure Code stipulates special procedure for corporation accused of crime. Its essence is the authority to summon corporate executives or its representatives to represent the corporation at trial. Penalties are provided for those who failed to obey the subpoena. In many cases, arrest warrant may be issued for such purpose; however, detention of the corporate representatives are not allowed. Any other procedural requirements for ordinary person are applicable to corporation according to this provision. This research finds that such antropomorphization is unsuitable and impractical because measures provided are for those of ordinary person with personal rights and liberty. Corporations lack human bodies; therefore, their rights and liberty cannot be jeopardized. Accordingly, any procedural safeguards and protections for ordinary person may not be utilized to its full capacity. This thesis finds also that juristic person does not enjoy true procedural rights and duties as does ordinary person. This thesis analyzes such unsuitability of the present legal process pertaining to juristic person and propose that procedural requirements for juristic person such as corporation be revised. Such procedure should be different from those provided for ordinary person. Therefore, article 7 of the Criminal Procedure Code should be amended to reflect the present day reality.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชานิติศาสตร์
สาขาวิชานิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จไม่ได้หากไม่ได้รับความช่วยเหลือ แนะนำ จากท่านอาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ, ท่านประธาน กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์มรุธา วัฒนะชีวะกุล และท่านคณะกรรมการ รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์, ท่านอาจารย์จุลสิงห์ วสันต์สิงห์, ท่านอาจารย์อาจารย์วิชัย อริยะนันทกะ ทุกคนได้ให้ความเมตตาชี้แนะ แก้ไข ท้วงติง แก่ผู้เขียนมาตลอดนับแต่การสอบเค้าโครง ผู้เขียนขอขอบพระคุณทุกท่าน เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์จุฬา, สถาบันวิทยบริการ, ห้องสมุดสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ธรรมศาสตร์, หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ห้องสมุดกรมอัยการ, ห้องสมุดกระทรวง ยุติธรรม, ห้องสมุดเอสแคปและเจ้าหน้าที่ห้องสมุดกับฝ่ายเอกสารรัฐสภา

ขอกราบขอบพระคุณในบนิธานของบิดาผู้ล่วงลับและมารดาผู้ยังมีชีวิต ในการสนับสนุนการศึกษาของลูกตลอดมา

ผู้เขียนเต็มใจน้อมรับข้อผิดพลาดในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายอาทิตย์ สุขะนันท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
บทที่ 2 นิติบุคคลกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	10
2.1 ความเป็นอาชญากรของนิติบุคคล	10
1. ตัวนิติบุคคล	17
2. การประกอบอาชญากรรมของนิติบุคคล	18
2.2 สภาพและการแบ่งแยกความรับผิดชอบทางอาญาของนิติบุคคลใน ประเทศไทย	23
1. สภาพความรับผิดชอบทางอาญาของนิติบุคคล	23
2. สภาพความรับผิดชอบทางอาญาของนิติบุคคลในประเทศไทย	26
3. การบังคับใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับนิติบุคคล ..	31
บทที่ 3 สภาพการดำเนินคดีอาญากับนิติบุคคลในประเทศไทย	36
3.1 นิติบุคคลกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	36
3.2 การดำเนินคดีอาญากับนิติบุคคลในประเทศไทย	40
1. ความเป็นมาของ บ.วิ.อ.มาตรา 7	40
2. แนวคิดทางตำราเกี่ยวกับ บ.วิ.อ.มาตรา 7	41
2.1 วิเคราะห์แนวคิดทางตำรา	49
3. แนวคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับ บ.วิ.อ.มาตรา 7	52
3.1 วิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกา	57

	4. ข้อเสนอแนะปรับปรุง ป.วิ.อ.มาตรา 7 วรรคสอง ของคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	59
	4.1 วิเคราะห์ความเห็นคณะกรรมการ	68
บทที่ 4	กรณีศึกษา : แบบวิธีการดำเนินคดีอาญากับนิติบุคคลในต่างประเทศ	71
	4.1 กรณีศึกษา : แบบวิธีการดำเนินคดีอาญากับนิติบุคคลใน ประเทศสหรัฐอเมริกา	71
	4.2 กรณีศึกษา : แบบวิธีการดำเนินคดีอาญากับนิติบุคคล ในประเทศอังกฤษ	79
	4.3 กรณีศึกษา : แบบวิธีการดำเนินคดีอาญากับนิติบุคคล ในประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์	84
บทที่ 5	นิติบุคคลกับสิทธิในกระบวนยุติธรรมทางอาญา	90
	5.1 นิติบุคคลกับสิทธิในกระบวนยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย	
	5.1.1 การมีสิทธิของนิติบุคคลในประเทศไทย	90
	5.1.2 นิติบุคคลกับสิทธิตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับกระบวน ยุติธรรมทางอาญา	93
	5.1.3 นิติบุคคลกับสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา	98
	5.2 กรณีศึกษา : สิทธิของนิติบุคคลในกระบวนยุติธรรมทางอาญา ของประเทศสหรัฐอเมริกา	102
	5.2.1 นิติบุคคลกับ The Bill of Rights	102
	5.2.2 กรณีศึกษาลิทธิบางประการของนิติบุคคลเกี่ยวกับ กระบวนยุติธรรมทางอาญาของประเทศสหรัฐ อเมริกา	106
บทที่ 6	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	109
	บรรณานุกรม	118
	ประวัติผู้เขียน	124